

UCHWAŁA

Dnia 7 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

Ławnik SN Jarosław Gałkiewicz

Protokolant Karolina Majewska

w sprawie obwinionej sędzi Sądu Rejonowego w M. X. Y.

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

na posiedzeniu jawnym w dniu 7 maja 2025 r.

zażalenia obrońcy obwinionej

na uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w S. z dnia 25 sierpnia 2023 r., sygn. akt [...], o zawieszeniu w czynnościach służbowych i obniżeniu wynagrodzenia na czas trwania zawieszenia

na podstawie art. 131 § 5 w zw. z art. 131 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.

– Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334, z późn. zm., zwanej dalej „u.s.p.”)

uchwalił

zaskarżoną uchwałę utrzymać w mocy.

Marek Dobrowolski Marek Siwek Jarosław Gałkiewicz

UZASADNIENIE

Uzasadnienie

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w S. postanowieniem z dnia 7 lipca 2023 r. wszczął postępowanie dyscyplinarne

przeciwko sędzi Sądu Rejonowego w M. X. Y., w ramach którego została obwiniona o to, że:

1. w okresie pomiędzy 10 listopada 2020 r. do 12 maja 2021 r., w M., w toku wykonywania czynności w sprawie o sygnaturze akt [...] Sądu Rejonowego w M., dokonała nieuprawnionego usunięcia z akt sprawy nakazu zapłaty wydanego w dniu 10 listopada 2020 r. jako pierwszego w przedmiotowej sprawie, a następnie wydała drugi nakaz zapłaty opatrzony datą 12 maja 2021 r., co stanowiło rażące i oczywiste naruszenie przepisów prawa i uchybiało godności sędziego;
2. w okresie pomiędzy 23 lipca 2019 r. do 9 lipca 2021 r., w M., w toku wykonywania czynności w sprawie o sygnaturze akt [...] Sądu Rejonowego w M. dokonała nieuprawnionego usunięcia z akt sprawy nakazu zapłaty wydanego w dniu 23 lipca 2019 r., jako drugiego w przedmiotowej sprawie, albowiem w dniu 12 lipca 2019 r. w sprawie został wydany nakaz zapłaty, który został wysłany stronom, co stanowiło rażące i oczywiste naruszenie przepisów prawa i uchybiało godności sędziego;
3. w okresie pomiędzy 8 kwietnia 2021 r. a 5 maja 2021 r., w M., w toku wykonania wykonywania czynności w sprawie o sygnaturze akt [...] Sądu Rejonowego w M. dokonała nieuprawnionego usunięcia podpisanego przez SSR X. Y. w zarządzenia z dnia 5 kwietnia 2021 r., które zostało wykonane i załączyła to akt zarządzenie o tej samej treści opatrzone datą 5 maja 2021 r., co stanowiło rażące i oczywiste naruszenie przepisów prawa i uchybiało godności sędziego;

tj. o przewinienia dyscyplinarne z art. 107 § 1 pkt 1 i 5 u.s.p.

Prezes Sądu Rejonowego w M. zarządzeniem nr [...] z dnia 27 lipca 2023 r. zarządził natychmiastową przerwę w czynnościach sędzi Sądu Rejonowego w M. X. Y. do czasu wydania uchwały przez właściwy sąd dyscyplinarny, nie dłużej niż do dnia 27 sierpnia 2023 r. W uzasadnieniu tego zarządzenia prezes sądu rejonowego wskazał, że podstawą jego wydania są informacje wskazujące na utratę zdolności wskazanej sędzi do dalszego wykonywania pracy na stanowisku sędziowskim

związane m.in. z pogorszeniem się jej stanu zdrowia oraz wszczęcie przeciwko wyżej wymienionej postępowania dyscyplinarnego o czyny kwalifikowane jako przewinienia dyscyplinarne z art. 107 § 1 pkt 1 i 5 u.s.p.

Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w S. uchwałą z dnia 25 sierpnia 2023 r., sygn. akt [...], zawiesił obwinioną sędzię X. Y. w czynnościach służbowych i obniżył o 25% wysokość jej wynagrodzenia na czas trwania zawieszenia.

Zażalenie na to postanowienie złożył obrońca obwinionej, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 129 § 1 i 3 u.s.p. poprzez jego zastosowanie, podczas gdy posiedzenie Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w S. w dniu 25 sierpnia 2023 r. wyznaczone zostało celem wydania uchwały o zawieszeniu w czynnościach służbowych albo uchylenia zarządzenia o przerwie w wykonywaniu tych czynności, a więc na podstawie art. 130 § 3 u.s.p., zaś Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w S. jedynie wniósł o podjęcie uchwały w tym trybie;
2. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 130 § 1 i 3 u.s.p. przez dokonanie dowolnej i nieuwzględniającej stanu zdrowia obwinionej oraz jej dotychczasowego, długoletniego i nienaganego stażu służby sędziowskiej, a także przez nieuzasadnioną ocenę społecznej szkodliwości zarzucanych jej czynów;
3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydania zaskarżonej uchwały przez ustalenie, że zebrane w sprawie dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo popełnienia przez obwinioną zarzucanych jej deliktów dyscyplinarnych, bez uwzględnienia braku umyślności oraz możliwości usunięcia kwalifikowanych wad orzeczeń przez zastosowanie prawem przewidzianych procedur umożliwiających zweryfikowanie błędnego orzeczenia oraz brakiem wywołania negatywnych konsekwencji dla stron postępowań;

4. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 129 § 1 i 3 u.s.p. przez dokonanie dowolnej i nieuwzględniającej stanu zdrowia obwinionej oraz jej dotychczasowego długoletniego i nienaganego stażu służby sędziowskiej, a także przez nieuzasadnioną ocenę społecznej szkodliwości zarzucanych jej czynów.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca obwinionej wniosł o uchylenie uchwały Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w S. z dnia 25 sierpnia 2023 r., sygn. akt [...], z jednoczesnym uchyleniem zarządzenia Prezesa Sądu Rejonowego w M. z dnia 27 lipca 2023 r., nr [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest zasadne w zakresie żadnego z podniesionych w nim zarzutów.

Co do zarzutu z pkt. 1 to należy wskazać, że Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w S. na posiedzeniu w dniu 25 sierpnia 2023 r. rozpatrywał kwestię zawieszenia sędzi X. Y. w czynnościach służbowych. Postępowanie w powyższym przedmiocie zostało zainicjowane zawiadomieniem dokonany przez prezesa Sądu Rejonowego w M. o zarządzeniu natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych, w którym powołano okoliczności dwojakiego rodzaju:

1. stan zdrowia sędzi X. Y. i jej zachowania, które godzą w powagę sądu i wymagają natychmiastowego odsunięcia jej od wykonywania czynności służbowych, stanowiąc jednocześnie podstawę zarządzonej natychmiastowej przerwy w czynnościach (art. 130 § 1 u.s.p.);
2. wszczęcie postępowania dyscyplinarnego (art. 129 § 1 u.s.p.).

Jakkolwiek powołane wyżej okoliczności mogą stanowić przesłanki do zastosowania instytucji zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych w oparciu o odmienne przesłanki (w przypadku zawieszenia dokonanego na podstawie art. 130 § 1 u.s.p. jego zasadność jest oceniana przez pryzmat wpływu zachowania sędziego na powagę sądu lub istotny interes służby, natomiast w przypadku zawieszenia dokonanego na podstawie art. 129 § 1 u.s.p. potrzeba

zawieszenia w czynnościach jest oceniana przy uwzględnieniu faktu wszczęcia przeciwko sędziemu postępowania dyscyplinarnego), to jednak nie można tracić z pola widzenia tego, że chodzi tu w istocie o zawieszenie w czynnościach stanowiące jednolitą instytucję procesową, której zastosowanie pociąga za sobą dla sędziego jednakowe skutki. Na skutek podjęcia uchwały o zawieszeniu w czynnościach służbowych sędzia nie będzie wykonywał obowiązków wynikających z zajmowania stanowiska sędziowskiego (art. 131 § 4 u.s.p.), a jego wynagrodzenie ulega (obligatoryjnie) obniżeniu. Wbrew stanowisku obrońcy, nie ma przeszkód, ażeby rozstrzygnięcie Sądu Dyscyplinarnego w powyższej kwestii zostało dokonane w ramach jednego postępowania i przedmiotem rozważań Sądu Dyscyplinarnego stały się zarówno przesłanki wymienione w art. 129 § 1 u.s.p., jak i w art. 130 § 1 u.s.p.; takie działanie nie stanowi zatem uchybienia. Wymaga przy tym podkreślenia, że precyzyjne oddzielenie kwestii podlegających ocenie pod kątem zaistnienia przesłanek wymienionych odrębnie w każdym z powołanych unormowań nie jest możliwe w realiach niniejszej sprawy. Zachowania sędziego polegające na niewłaściwym procedowaniu w przydzielonych sprawach, stanowiące przedmiot zarzutów dyscyplinarnych, mogą bowiem znajdować podłoże w jego stanie zdrowia, a zewnętrzne oznaki tego stanu, dostrzegalne dla przełożonych, współpracowników i interesantów, niezależnie od potrzeby zastosowania sankcji dyscyplinarnych, szkodzą autorytetowi sądu, dobru publicznemu, zaufaniu obywateli do wymiaru sprawiedliwości oraz prawidłowemu funkcjonowaniu sądu. Okoliczności te w niniejszej sprawie przenikają się w tak dużym stopniu, że rozpatrywanie kwestii zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych w ramach tego samego postępowania jest również uzasadnione ze względów prakseologicznych.

Zarzut pkt. 3 odwołania jest również chybiony.

Zgromadzone w sprawie dowody w postaci zeznań świadków (tom II, k. 391-392v, 393-394v, 395-395v, 396-396v, 397-398), a także dokumentów (dot. sprawy o sygn. akt [...] – tom I, k. 2-3; dot. sprawy o sygn. akt [...] – tom I, k. 5-9; dot. sprawy o sygn. akt [...] – tom I, k. 23-27, 104-105) wskazują, że zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez sędzię X. Y. czynów stanowiących

przewinienia dyscyplinarne z art. 107 § 1 pkt 1 i 5 u.s.p. Jeśli wziąć pod uwagę to, że zachowania sędzi będące przedmiotem zarzutów dyscyplinarnych polegają na usunięciu z akt wydanych orzeczeń w okolicznościach, kiedy zasygnalizowano sędzi X. Y. rozbieżności w datach wydania poszczególnych z nich, to należy z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że czynów tych dopuściła się warunkach umyślności. Na obecnym etapie postępowania nic w każdym razie nie wskazuje, aby czyny zarzucane obwinionej zostały popełnione na skutek niezachowania należytej staranności lub niedbalstwa, a raczej można wnioskować o działaniu intencjonalnym, w celu ukrycia ujawnionych nieprawidłowości.

Nie można zgodzić się ze stanowiskiem obrońcy, który kwestionując fakt uprawdopodobnienia popełnienia przewinień dyscyplinarnych przez sędzię X. Y., dowodzi, że istnieje „możliwość usunięcia kwalifikowanych wad orzeczeń przez zastosowanie prawem przewidzianych procedur umożliwiających zweryfikowanie błędnego orzeczenia”. Działania takie należy uznać za wykluczone w sytuacji, kiedy doszło do usunięcia z akt sprawy o sygn. akt [...] nakazu zapłaty wydanego (ponownie) w dniu 12 maja 2021 r., przy czym orzeczenie to było drugim nakazem zapłaty wydanym w tej sprawie (pierwszy nakaz zapłaty został wydany w dniu 10 listopada 2020 r.). Analogiczna sytuacja zaistniała w sprawie o sygn. akt [...].

Z kolei podnoszone przez obrońcę okoliczności związane z brakiem negatywnych konsekwencji czynów zarzucanych sędzi X. Y. dla stron postępowania nie mają istotnego znaczenia, jeśli wziąć pod uwagę to, że usuwanie z akt wydanych zarządzeń i orzeczeń stanowi bardzo poważne uchybienie w wykonywaniu obowiązków sędziego – a w przypadku potwierdzenia tych okoliczności w postępowaniu karnym będzie oznaczało również wyczerpanie znamion przestępstwa. Odnotować należy, że zachowania, które są przedmiotem postępowania dyscyplinarnego godzą w takie dobra prawne jak wiarygodność dokumentów i prawidłowe funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości. Bezpośredni wpływ tych zachowań na dobra prawne ściśle związane ze stronami postępowania nie może zatem w sposób przesądzający wpływać na ocenę stopnia szkodliwości czynów będących przedmiotem postępowania dyscyplinarnego zarówno od strony społecznej, jak i korporacyjnej.

Chybione są również zarzuty wymienione w pkt 2 i 4 odwołania.

Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w S. dokonując ustaleń co do tego, czy w sprawie zaistniały przesłanki do zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych nie uchybił normie art. 7 k.p.k. nakazującej kształtowanie swojego przekonania na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

Na konieczność zawieszenia sędzi w czynnościach służbowych z uwagi na powagę sądu albo istotne interesu służby (art. 130 § 1 u.s.p.) wskazują jej zachowania, opisane m.in. w zeznaniach świadka (tom II. k. 210-212), a także w dokumentacji stanowiącej korespondencję służbową (tom II, k. 225-226, 255-256, 369-382). W przypadku zaś przesłanki zawieszenia w czynnościach służbowych z uwagi na wszczęcie przeciwko wymienionej postępowania dyscyplinarnego (art. 129 § 1 u.s.p.), za zastosowaniem w tym przypadku tej fakultatywnej możliwości przemawia charakter czynów zarzucanych obwinionej, które wyczerpują znamiona umyślnych przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów oraz przekroczenia uprawnień. Trudno bowiem uznać, aby osoba dopuszczająca się czynów o takiej wadze, cechowała się przymiotem nieskazitelności charakteru wymaganym od osób zajmujących stanowiska sędziowskie (por. art. 61 § 1 pkt 2 u.s.p.).

Nie budzą również wątpliwości ustalenia Sądu Dyscyplinarnego co do wysokiej społecznej szkodliwości czynów zarzucanych obwinionej. Już sam fakt popełnienia przez sędziego umyślnego czynu przeciwko wiarygodności dokumentów – jeśli zostanie to procesowo wykazane – dyskwalifikuje go w oczach opinii publicznej jako osobę sprawującą w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej wymiar sprawiedliwości, podrywa zaufanie do sądu i niszczy autorytet władzy sądowniczej.

Jeśli chodzi o ocenę społecznej szkodliwości zachowań sędzi X. Y. stanowiących podstawę zarządzenia prezesa sądu o natychmiastowej przerwie w czynnościach, które nie są związane z zarzutami dyscyplinarnymi, natomiast zostały zakwalifikowane jako godzące w powagę sądu lub istotne interesy służby, to również i tym przypadku jest ona wysoka. Jak wskazuje prezes Sądu

Rejonowego w M. w zarządzeniu z dnia 27 lipca 2023 r.: „(...) Sędzia notorycznie i od wielu lat doprowadza się bowiem do stanu skrajnego zaniedbania higienicznego i zdrowotnego. W powszechnej ocenie (pracownicy i interesanci) zachowanie sędziego, tak wygląd, jak i zachowanie oraz sposób procedowania w sprawach godzi w powagę sądu, w którym orzeka, narusza istotne interesu służby”. Prezes sądu wskazuje również, że sędzia nie podejmuje korespondencji wystosowanej do niej w związku z postępowaniem prowadzonym w celu przeniesienia jej w stan spoczynku z uwagi na stan zdrowia, odmawia rozmów z przełożonym w sprawach służbowych, nie odbiera telefonu, nie odpisuje na korespondencję. Drastyczny opis zachowań sędzi X. Y. zawierają również zeznania świadka (tom II, k 211) oraz dokumentacja znajdująca się w tomie II akt sprawy k. 225-226, 255-257, 369-382). Tego typu zachowania są dostrzegane nie tylko przez przełożonych i współpracowników sędzi X. Y., ale również przez interesantów i są przedmiotem składanych skarg. Sytuacja ta w sposób oczywisty godzi w autorytet wymiaru sprawiedliwości i narusza powagę sądu.

W kontekście powyższych zachowań oraz wagi zarzutów stawianych sędzi X. Y., okoliczności takie jak podnoszony przez obrońcę jej stan zdrowia oraz „długoletni i nienaganny staż służby sędziowskiej”, zostały ocenione przez Sąd Dyscyplinarny I instancji w sposób odpowiadający treści art. 7 k.p.k. Okoliczności te w żaden sposób nie podważają zachodzących w niniejszej sprawie podstaw do zawieszenia sędzi w czynnościach służbowych.

Reasumując, uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w S. o zawieszeniu sędzi X. Y. w czynnościach służbowych oraz o obniżeniu przysługującego jej wynagrodzenia o 25% na czas trwania tego zawieszenia należy uznać za prawidłową, znajdującą uzasadnienie merytoryczne w zgromadzonym materiale dowodowym, ocenionym zgodnie ze wskazaniami zawartymi w art. 7 k.p.k. Uchwała ta odpowiada też przesłankom zawieszenia w czynnościach służbowych, wskazanym w art. 129 § 1 u.s.p. i art. 130 § 1 u.s.p.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy uchwalił jak w sentencji.

[M. T.]

[r.g.]

Marek Dobrowolski Marek Siwek Jarosław Gałkiewicz